

Nova podjela luka na javne luke i privatne luke na hrvatskim unutarnjim vodama kao primjer razvoja za morske luke

doc. dr. sc. Goran Vojković
Fakultet prometnih znanosti - Zagreb

Dosadašnja podjela morskih luka

2

- Luke otvorene za javni promet
- Luke posebne namjene

Nedosljedna terminologija

3

- Luka otvorena za javni promet je tipična fraza koja označava luku otvorenu svim korisnicima na nediskriminirajućoj osnovi.
- **Luka posebne namjene nije termin koji stoji nasuprot luci otvorenoj za javni promet!**
- *Luka otvorena za javni promet predstavlja karakteristiku luke u odnosu na mogućnost pristupa istoj. Luka posebne namjene predstavlja podjelu u odnosu na vrstu, specijalizaciju luke.*

Luke otvorene za javni promet

4

- Luka otvorena za javni promet jest morska luka koju pod jednakim uvjetima može upotrebljavati svaka fizička i pravna osoba sukladno njenoj namjeni i u granicama raspoloživih kapaciteta.
- U pitanju je tipična definicija luke koja pruža usluge *erga omnes*, svim korisnicima na nediskriminirajućoj osnovi.
- Lukama otvorenim za javni promet upravljaju lučke uprave kao posebne javne ustanove.

Luke posebne namjene

5

- U pitanju je morska luka koja je u posebnoj upotrebi ili gospodarskom korištenju pravnih ili fizičkih osoba (luka nautičkog turizma, industrijska luka, brodogradilišna luka, ribarska luka i dr.) ili državnog tijela (vojna luka).
- *Ovlaštenik koncesije za luku posebne namjene dužan je koristiti luku sukladno odluci o koncesiji i sklopljenom ugovoru o koncesiji i održavati luku prema njezinoj namjeni i zahtjevima sigurnosti plovidbe u njoj.*

Dvije kategorizacije luka

6

- Iz navedenoga proizlaze dvije kategorizacije luka.
- Jedna je kategorizacija luka po značenju
 - od županijskog značaja,
 - od značaja za Republiku Hrvatsku.
- Druga kategorizacija je na:
 - luke otvorene za javni promet kojima upravlja nadležna lučka uprava,
 - luke posebne namjene kojima upravlja koncesionar.

Neki primjeri luka posebne namjene

7

Industrijske luke

8

- Industrijske luke su luke neposredno vezane za neki industrijski pogon, obično onaj koji u svom radu potrebuje velike količine sirovine ili su proizvodi takvi da su pogodni za prijevoz robom.
- Primjer industrijske luke je luka ispred tvornice cementa ili ispred termoelektrane smještene blizu obale.

Ribarska luka

9

- Tipičan primjer bi bila zadruga više ribara, koja je dobila koncesiju na dio morske obale i tamo upravlja ribarskom lukom za potrebe svojih članova.
- Takve luke de iure nemaju obvezu primiti ribarske brodove koji nisu u nekom pravnom odnosu s koncesionarom (npr. zadruga koja je koncesionar ribarske luke).
- To znači da svaki ribarski brod mora s ulovom doći na iskrcajno mjesto u „svoju“ luku, tj. luku gdje ima ugovorni odnos s koncesionarom.

Luka nautičkog turizma - marina

10

- Marina je luka posebne namjene koja pruža uslugu veza i čuvanja plovniha objekata, ali u njoj se mogu pružati i usluge održavanja i servisiranja koje obavljaju poduzetnici tih djelatnosti ili servisi.
- Marina po hrvatskim propisima nema obvezu pružanja javne usluge! Nautičar, koji nakon provedenog razdoblja na moru želi uživati usluge marine, nema dakle jamstvo da će usluge luke moći koristiti po jednakim nediskriminirajućim načelima.
- **Mogućnost: Davatelj koncesije može ugovorom o koncesiji (koji je po sadašnjim propisima već i dio natječajne dokumentacije za davanje koncesije) obvezati koncesionara na pružanje javnog servisa, no to nije obvezno!**

Nove okolnosti nakon 1. srpnja 2013.

11

- Republika Hrvatska kao članica Europske unije treba poštovati i temeljna tržišna načela Ugovora o funkcioniranju europske unije, kao što su:
 - načelo tržišnog natjecanja,
 - načelo jednakog tretmana,
 - načelo zabrane diskriminacije,
 - načelo uzajamnog priznavanja,
 - načelo razmjernosti i
 - načelo transparentnosti.

Već postoje pritužbe!

12

EU PILOT 7341/15/GROW

Naslov: EU PILOT 7341/15/GROW - Hrvatska pravila kojima se nameću zahtjevi o prebivalištu za dodjelu veza u komunalnim lukama

Komisija je zaprimila pritužbu u pogledu diskriminirajućeg postupanja prema pojedincima koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj, a žele dobiti vez u komunalnim lukama. Pritužba se odnosi na odluku lučke uprave u Poreču kojom je podnositelju pritužbe odbijen zahtjev za dodjelu veza u komunalnoj luci u Poreču zato što nema prebivalište u Hrvatskoj, odnosno na području te jedinice lokalne samouprave. Prema odgovoru lučke uprave, zahtjev podnositelja pritužbe odbijen je jer (a) nije bilo dovoljno vezova za sve podnositelje zahtjeva i (b) osoba mora imati prebivalište na području jedinice lokalne samouprave te brod mora biti registriran pri nadležnom tijelu pod hrvatskom zastavom pri podnošenju zahtjeva za vez.

Zbog takvog sustava podnositelju zahtjeva nije dopušteno privezati brod u komunalnoj luci u Poreču, gdje su pristojbe relativno male, te je morao naći vez u privatnoj luci gdje su pristojbe za vez nerazmjerno veće za njegov mali brod.

Nova podjela luka unutarnjih voda

13

Podjela luka prema namjeni

14

- Luke se prema namjeni razvrstavaju na:
 - **javne luke** - luke koje imaju obvezu pružanja javnih usluga, u koje može uploviti plovilo u domaćem ili međunarodnom prometu radi obavljanja prekrcajnih operacija, opskrbe zalihamama, smjene posade ili nekoga drugog razloga sukladno odredbama ovoga Zakona,
 - **privatne luke** - luke koje ne obavljaju javne usluge, već služe lučkom korisniku za obavljanje osnovne gospodarske aktivnosti.

Podjela prema značenju

15

- Javne luke se prema značenju u lučkom sustavu razvrstavaju na:
 - luke od državnog značaja,
 - luke od županijskog značaja.
- Javnim lukama upravljaju lučke uprave.
- Luka od državnog značaja je luka čiji je osnivač Republika Hrvatska i čiji je osnutak, razvoj i poslovanje od prometnog, gospodarskog i drugog interesa za Republiku Hrvatsku.
- Luka od županijskog značaja je luka čiji je osnivač županija i čiji je osnutak, razvoj i poslovanje od prometnog, gospodarskog i drugog interesa za županiju.

Temelj za obavljanje djelatnosti

16

- Lučke djelatnosti u javnim lukama i javnim pristaništima smiju se obavljati na temelju koncesije, i to:
 - koncesije za javne usluge, za obavljanje lučkih usluga,
 - koncesije za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra,
 - koncesije za javne radove, za građenje lučkih građevina, prema propisima o javno-privatnom partnerstvu.
- Lučke usluge u privatnim lukama i privatnim pristaništima obavljaju se temeljem koncesije za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra.

Iznimka kod davanja koncesije

17

- Koncesija se daje temeljem javnog nadmetanja.
- Iznimno, koncesija za privatnu luku i privatno pristanište daje se neposredno na zahtjev gospodarskog subjekta ako postojeća i/ili planirana gospodarska aktivnost gospodarskog subjekta na određenoj lokaciji čini s predmetom koncesije za koju se zahtjev podnosi, neodvojivu tehnološku ili funkcionalnu cjelinu, te koncesija služi isključivo za obavljanje te gospodarske aktivnosti.

De lege ferenda

18

Prijedlog nove podjele morskih luka

19

- Ako uzmemo u obzir analogiju u općoj klasifikaciji prijevoznih i transportnih usluga na javne usluge (javni prijevoz) i usluge za osobne potrebe privatnog poduzetnika (prijevoz za osobne potrebe) dolazimo do moguće nove i primjerenije klasifikacije morskih luka na:
 - **public service ports** luke otvorene za javni promet - luke koje pružaju javni servis i kojima upravlja lučka uprava,
 - **private service ports** - luke koje pružaju javni servis i kojima upravlja privatni poduzetnik
 - **private ports** - luke za osobne potrebe poduzetnika) - luke koje ne pružaju javni servis i kojima upravlja privatni poduzetnik.

- Dugo godina „samorazumljiva“ podjela morskih luka na luke otvorene za javni promet i luke posebne namjene više ne ispunjava svoju svrhu, posebno u svjetlu ispunjavanja četiri temeljne tržišne sloboda Europske unije, slobode kretanja roba, slobode kretanja osoba, slobode pružanja usluga i slobode kretanja kapitala.
- **Određene kategorije luka posebne namjene, prvenstveno luke nautičkog turizma, ali i ribarske luke, a svakako predložene luke za opskrbu plovniha objekata gorivom, trebaju pružati javni servis – dakle biti luke otvorene za javni promet.**

Hvala na pažnji!

21

goran.vojkovic@gmail.com

www.slideshare.net/vojkovic